

EVEREST

Havas Juli

(Fotó: Rohan Reddy, Unsplash)

– Mire gondolnak ilyenkor?

Mármint milyenkor? Megfulladáskor? Halálra idegesíti ez a rezidens doktornő a kérdéseivel. Mégis honnan tudná, ki mikor mire gondol? Nem válaszol. Nincs kedve társalogni. Pedig szívesen megborzongatná azzal, hogy tudja-e, járvány idején milyen a hullaszák? Dupla. Eddig is zsákban éltek, mondaná, azzal próbálták kizárni magukat a világból. Na, most pont kettő mögött élnek. A másodikkal ezt az új világot választják le magukról.

– Miben segíthetek? – nem hagyja magát lerázni. Alacsony, vékony lány, a bokáján és a csuklóján harmonikaszerűen gyűrődik az overál. A műanyag arcvédő és a védőszemüveg mögött még saját szemüveget is visel, ezek és a vastag

maszk, csaknem mindent eltakarnak az arcából. Nagy kék szeméit látja és igyekvő tekintetét.

– Csak jelentse a szaturációt, rendben?

– Nem túl jó, nyolcvannyolc százalék. A CT se szép, kiterjedt covid-tüdőgyulladás van. A labor is borzalmas.

– Csak a szaturációt kérem, rendben? Nincs fecsegés!

– Igenis, főorvos úr, nincs fecsegés. Nyolcvanhat százalék.

„Nyolcvanhat százalék: nem olyan rossz, mondja magának. Ebben a magasságban előfordul. Kicsit azért össze van zavarodva.

Fáj a feje, és szédül. Nyilván a szintkülönbség az oka. Úgy számolja, hogy olyan 3500 méteren lehetnek.”

– Kilencven százalék. Hat liter oxigénnel.

– Jól reagál az öreg – nyugtázza az orvos.

Látja a lány szemén, hogy megbotránkozik az öreg szón. Ez az új generáció, fene se tudja, xy vagy z, ezek marha öntudatosak. Nem mondják azt a betegnek, hogy bácsi vagy néni, hanem udvariasan a nevükön szólítják őket. Ezeket megtanították viselkedni. Ha nem lenne régen elege ebből az egészből, talán tanítaná is őket. Ügyesebbek és okosabbak, mint ők voltak. Ezért inkább nem botránkoztatja meg azzal, hogy ennél a megszólításnál van rosszabb is. Egyes ágy, kettes ágy és így tovább. Deperszonalizáció. Mert naponta három Kovács úr, ha meghal, sokkal rosszabb, mintha a kettesnek, vagy a hetesnek kell megírni a papírjait. Nem tud még ez a kis doktornő semmit! Amikor majd ráeszmél a valóságra, akkor gyorsan magára húzza az első zsák cipzárját. És amikor kiég, akkor a másodikét is. Azokban biztonságban lesz. Valamennyire.

– Megint leesett. Hetvennyolc százalék.

– Tekerje maximumra az oxigént!

„Hihetetlen, hogy itt van az alaptáborban, öt-ezer méteren. Egész életében erre készült. Már negyvenkilenben megvette az első bakancsát, nagykorúvá válása öröme, és mindent megtanult a Hegyről, amit tudni érdemes. Persze mindig közbejött valami. Sokáig nem lehetett utazni. Aztán amikor összeházasodtak Irmával, másra kellett a pénz. Majd jöttek a gyerekek. Az unokák is. Végül elfutottak az évek. És most mégis itt van. Sajnos megérzi azt, hogy ideje majdnem lejárt. Alig meri beismerni, de nagyon fullad. Kapkodva, apró falatonként lélegzik. Ebben a magasságban olyan ritka a levegő, hogy az oxigénnyomás csak fele a tengerszinten mért-

nek. Tudja, hogy azért dübörög a szíve, mint egy megvadult jak-csorda, mert a szervezete így ellensúlyozza az oxigénhiányt, mégis ijesztő megélni. Felemelni se tudja a fejét, csak fekszik a hátán. A szemét sincs ereje kinyitni, hogy körülnézhessen. Hogy végre láthatná örök vágyakozása tárgyát. Mit mond majd Irmának? Pedig annyira büszke lett volna rá!”

Bezzeg, őt senki nem kérdezi meg, hogy mire szokott gondolni. Bár ő maga sem tudja. Leginkább talán a kefélésre. Mint az a pasas a kalapboltos viccben, amikor az eladó lány megkérdezi tőle, hogy mégis mire gondol az úr, azt válaszolja, hogy konkrétan a kefélésre gondol, de most kalapot szeretne venni. Ő konkrétan betegeket próbál visszaadni az életnek, de szusszanásnyi szünetekben, amikor végre leülhetnek, néha elkalandozik. Olyankor a feleségére gondol, és arra, hogy az már nem fekszik le vele. Kicsit menopauzás, kicsit meghízott, kicsit lelassult. Ő is meghízott, és főleg ellustult. A vágy tompa kínja mégis kísérti. De kinek kell egy lestrapált, hatvanas férfi? Egész életét átgürizte, hajszolta magát, ügylt és éjszakázott, és mindig fáradt volt. Ideje sosem maradt, hogy elköltse, amit megkeresett. Nehezen, fújtatva lélegzik. Tarkójáról a hátára, hónaljából a derekára csorog az izzadság, a nyakán érzi a szintetikus anyag nyirkos tapadását, hasán megfeszül és minden mozdulatára megzissen a bűzös szerelés. A homlokáról elindul csípős patakok párja elhomályosítja a szemüvegét. Már alig lát. Utálja ezt az egészet! Amíg az évfolyamtársai elegáns magánklinikákon parádézhatnak, addig ő festőoverálban és fűnyírómaszkban fulladozik. Ja, hogy erre esküdött fel? Mégis hol írta meg Hippokratész, hogy neki jelmezben kell gyógyítani? Sehol. Annyira szánalmasnak érzi magát! Csak remélni tudja, hogy utolsó óráján nem kell végignéznie élete szégyenletes mozifilmjét. Amint lehet, azonnal kilép, itthagya a kórházat! A merész gondolatra a szíve kihagy egy ütemet, majd nagyot dobban, még a lélegzete is elakad tőle.

– Hatvanhat százalék.

„Túl gyorsan mászott fel. Nyolcezer méter, ez már a halálzóna. Itt az oxigénnyomás a harmadára esett. A mellét mázsás súly nyomja. Egyáltalán nem kap levegőt. Forog a világ, zúg a füle. Nem lát semmit. Tudatából a valóság kezd kicsúszni. Próbál éber maradni. Szeretne lenézni a felhőkre. Nem kellett volna évtizedekig halogatni. Többet kellett volna edzeni. Nem szabad bealudni...”

– Mindjárt elveszti a tudatát! Intubáljuk?

Na, biztos is, egy kilencvenévest! Odaböfönti neki, hogy inkább maszkos légzéstámogatással próbálkoznak. Uram, rázza meg finoman az öreg vállát. Az xyz leányka kedvéért udvariasan, de hangosan szólongatja. Ebben a korban nem hallanak jól. Uram, felteszünk az arcára egy szorosan záródó nagyobb maszkot, kiabálja. Hogy azon keresztül támogassuk a légzését. A hangja tompán szűrődik át a saját szerelésén, ezért lehajol egészen az öreg föléhez. Kezdetben kellemetlen lesz, duruzsolja megnyugtató hangon, mert nyomással fog bemenni a levegő az orrába, szájába és a torkába. Ezt másoknak is szépen mondja el, még akkor is, amikor nincs udvarias kedvében. Mert ehhez türelem kell. Mindkét részről. Mindenben segítünk, mindent mondunk, amit csinálunk, folytatja. Csak figyeljen rám. Emeljük a nyomást. Segítünk lélegezni.

„Sose tervezte oxigén nélkül mászni meg a csúcst. Mert tudja, hogy palackkal is kivételes teljesítmény. Érti a maszk megnyugtató érintését az arcán, és igyekszik lelassítani a légvételei ütemét. Elméletben jól megtanulta, mi a teendő.

Mélyen beszív, hosszan kifúj. Enyhül a mellkasán a nyomás. Hangok szűrődnek be. Lassan, nyugodtan, teleszív-kifúj, hallja. Nyugszik a kalapálás is. Ügyes, mondják. Segítenek a sporttársak. Igen, a Hegyen ez így szokás! Beszív-kifúj.”

– Hetvennyolc. Nyolcvanhat. Kilencven!

Szívós az öreg. Irigylí érte. Szikár, magas, nincs rajta fölösleg egy deka sem. Bőre, mint az elefánté, ráncos, de az izmok alatta feszesek. Ő sose lesz ilyen. Persze még lehetne. Futhatna. Vihetné a feleségét is. Jó asszony, még mindig szereti. Utazhatnának helyekre, ahová évek óta elvagyódnak.

„Csodálatos. Végre fent van a mindenség tetején. Lehunyt szemhéját égeti a nap, arcát meglegyintti egy átsuhanó szellő. A hegyeket nézi. A valószerűtlenül kék horizontról élesen elváló csúcsok csipkéjére ráboruló égi kupolát. A lassan távolodó sziklafalak fölött lebeg. A szárazföldet és az óceánokat nézi, és a csillagok között látja ragyogni ezt a Földnek nevezett világot. Az ott honát, ahová hazajöhet. Aztán, mint fuldokló, amikor felbukkan a víz felszínére, úgy nyitja ki a szemét és kapja el az orvos tekintetét.”

– Megcsináltad, öreg –, fut ki a száján. Hosszan nézik egymást.

– Jöjjön csak ide – szólítja meg a doktornőt némi tétovázás után. – Most megtanítom magának a lélegeztetőgép működését.

(Másodközlés a szerző engedélyével. A novella eredeti megjelenési helye a Litera-Túra Kiadó Fölfelé antológiája.)